

OBILJEŽAVANJE 75. GODIŠNJICE MORALNOG STAVA PROTIV SRAMOTNOG ČINA

Prigodom 75. godišnjice prosvjeda protiv dokidanja i zabrane akademskog obrazovanja, razvitka znanstvenog i stručnog djelovanja u poljodjelstvu i šumarstvu u Hrvatskoj, upućenog gospodi ministrima prosvjete i poljodjelstva u Beogradu koji su bezobzirno uskratili sredstva za daljnji rad Gospodarsko šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predstavljamo pretisak "Protesta".

PROTEST

PROTIV DOKIDANJA GOSPODARSKO-ŠUMARSKOG FAKULTETA ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA

KAO I PROTIV SPREČAVANJA NJEGOVA RAZVITKA I RADA

NARODNOJ SKUPŠTINI
I GOSPODI MINISTRIMA PROSVJETE I POLJOPRIVREDE

UPRAVILI

Arh. Vjekoslav Heinzel učelnik slab. i kr. glavnog grada Zagreba	Glavna Zadruga u Zagrebu
Kmetijska Družba za Sloveniju Ljubljana	Društvo Oplomenjivača Bilja Kralj. SHS u Osijeku
Hrv. Slav. Gospodarsko Društvo u Zagrebu	Društvo Kmetijskih Strukov- njakov za ljubljanska in mariborsku okol. u Mariboru
Zadružni Savez u Splitu	Udruženje Agronoma u Zagrebu
Savez Zadruga za Bosnu u Sarajevu	Jugoslovensko Šumarsko Udruženje u Zagrebu
Zadružna Zveza Ljubljana	Udruženje studenata agronoma u Zagrebu i
Prosvjetni Savez u Zagrebu	Udruženje studenata šumara u Zagrebu.
Središnji Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga u Zagrebu	
Zadružna Zveza Celje	
Zadružna Zveza u Zagrebu	

Z A G R E B 1 9 2 7.

GOSPODARSKO-ŠUMARSKI FAKULTET ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA

Rezultat je šezdeset i sedam godišnjeg razvitka našega gospodarskog i šumarskog školstva. — Vitalna potreba naše poljoprivrede i šumarstva. — Materijalna svojina Hrvata, a moralna i Srba i Slovenaca.

U našem novinstvu sve češće se čuju glasovi o reduciranju nekih sveučilišnih fakulteta u našoj državi, a naročito se često spominje mogućnost reduciranja gospodarsko-šumarskoga fakulteta sveučilišta u Zagrebu.

Ove uznemirujuće glasine da, u povoda potpisanim gospodarskim udruženjima, da najodlučnije istupe protiv same mogućnosti jedne kombinacije, da bi se gospodarsko-šumarski fakultet sveučilišta u Zagrebu napustio, kao protiv uskraćivanja sredstava potrebnih mu za daljnji razvitak. Taj svoj protest obrazlažu slijedećim:

U nas postoje dva poljoprivredna fakulteta, onaj u Zagrebu (zajedno sa šumarskim odjelom pod naslovom gospodarsko-šumarski fakultet) i onaj u Beogradu pod imenom poljoprivredni fakultet. Prilike beogradskog fakulteta nisu nam dovoljno poznate, pa ćemo radi toga govoriti jedino o zagrebačkom fakultetu i to pretežno o njegovom poljoprivrednom dijelu.

U nastavnom pogledu, zadaća mu je da osposobljuje poljoprivredne stručnjake,

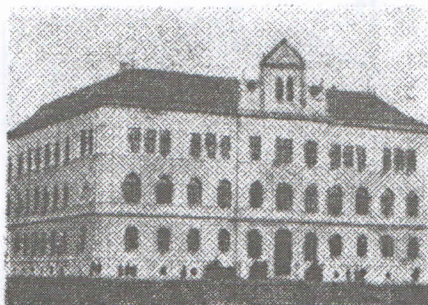
koji će da djeluju na različitim položajima agrarnog sistema. To su nastavnici na nižim i srednjim školama, stručnjaci koji će

Gospodarski odio fakulteta na Wilsonovom trgu 2.

izravno djelovati u narodu na unapređivanju poljoprivrede (socijalni agronomi), činovnici u Ministarstvima, stručnjaci u različitim znanstvenim i praktičnim poljoprivrednim zavodima — kao što su: zavod za tlozemstvo, proizvodnju bilja, bilinogojstvo (oplemenjivanje bilja), agrikulturnu kemiju, za živinogojstvo, vinogradarstvo i voćarstvo, bolesti bilja, gospodarsko strojarstvo, gospodarsko-kemijsku tehnologiju, te

zavod za gospodarsku upravu – nadalje upravnici privatnih i državnih imanja, ergela, stručnjaci u radu zadružnih ustanova itd., te konačno da osposobljuje stručnjake, koji će po potrebi moći da preuzmu dužnost nastavnika na samom fakultetu.

U tom nastavnom pogledu zagrebački poljoprivredni fakultet je već izgrađen i snabdjeven sa nastavnim osobljem i izgrađuje se sada u cilju izvođenja drugoga zadatka na proučavanju različitih poljoprivrednih problema.

U tom cilju organizirani su i rade brojni znanstveni zavodi, pokušališta i slično, koji svi podjedno služe i nastavnim ciljevima.

Medjutim kao što se ovaj rad ne da strogo dijeliti od nastavnog, još se manje daje dijeliti od onoga izravnoz zadatka na unapređivanju poljoprivrede, koji je na žalost radi pomanjkanja nužnih materijalnih sredstava vrlo skučen, i u opće nije niti sistematski organizovan.

Ovu raznolikost i povezanost zadataka u radu — koji već djelomično provodi zagrebački fakultet i unatoč materijalnih nedostataka diktiraju vitalni interesi naše poljoprivrede.

Jer se na ovaj način rada to racionalnije iskorištavaju i stručne sile i uređaji (laboratoriji i slično), te koncentracijom postizava mogućnost i bolje izgradnje i boljega rada ovih ustanova.

To naročite važi obzirom na potrebu štednje u državnom kućanstvu s jedne strane i s druge strane obzirom na niski stepen razvoja na kojem se nalazi naša poljoprivreda, te obzirom na potrebu njenog unapređivanja i potpuno neizgrađen sistem rada u tome pogledu.

Ne smije se previdjeti da druge naprednije države imaju do u tačine razv. te sisteme ovakova rada. U pogledu poljoprivrednog knjigovodstva imade primjerice Njemačka (godine 1925./26.) 479 knjigovodstvenih stanica, koje vode knjige o 43.437 gospodarstva, koja predstavljaju 19.2% cjelokupne poljoprivredne površine gospodarstava iznad 5 ha. dok se pod kontrolom ovih stanica nalazi 2887 gospodarstva. U nas ni državna imanja nemaju valjana knjigovodstva, a o seljačkim gospodarstvima da se i ne govori. Druge države imaju svoje poljoprivredne komore, organiziran izravni agronomski rad u narodu (državni agronomi itd.). U nas svega toga nema. U koliko imamo tzv. sreske ekonomie to je samo izvana prekopirana ustanova — zvanjska forma, ali nije toj ustanovi dana i sa-

držina. To bi se u ovakovim prilikama dogodilo i poljoprivrednim komorama i sličnim ustanovama, ako bi se išlo jedino za tim da se stvore ustanove, a ne da im se dadu ujedno i nužna materijalna sredstva i stručne sile potrebne za pravilan rad.

Priznati se mora da nije moguće sve izgraditi najedamput. I obzirom na ljude i obzirom na materijalna sredstva. Jer baš za rad na unapređivanju poljoprivrede i proučavanju poljoprivrednih problema potrebna su vrlo izdašna materijalna sredstva, zavodi, laboratoriji itd., a to baš nalaže da se postojeći zavodi i laboratoriji što izdašnije potpomognu u izgradnji i radu kako bi na taj način dali maksimalni mogući učinak u našem slučaju poljoprivrednog fakulteta dakle kako bi poslužili u što većoj mjeri i cilju nastave, i proučavanju poljoprivrednih problema i izravnog rada na unapređivanju poljoprivrede.

Na zagrebačkom fakultetu postoji

ZAVOD ZA TLOZNAJSTVO.

Predstojnik zavoda je ujedno nastavnik na fakultetu. Pokraj nastavnog rada bavi se zavod proučavanjem različitih problema našega tla. U posljednje vrijeme naročito je u zajednici sa zavodom za bolesti bilja, entomologiju (nauka o štetocinama), i zavodom za upravu šuma saradjivao na proučavanju problema sušenja slavonskog hrasta. Dakako da su tu i još brojni drugi problemi kao osebine i najbolja mogućnost iskorištavanja tla vrištine, zemlje crvenice, naših tzv. pijesaka, problemi zakiseljivanja tla itd.

ZAVOD ZA AGRIKULTURNU KEMIJU

služi u nastavne ciljeve naročito svojim laboratorijem. bavi se znanstvenim proučavanjem različitih agrikulturno-kemijskih problema, upotrebe i djelovanja umjetnih gnojiva, ispitivanje kvaliteta tzv. krepkih krmiva i sl. Kako je zajednički i šumarima bavi se proučavanjem različitih pitanja za šumarstvo naročito smola crnogorice u industriji terpentina. Osim znanstvenim proučavanjima služi praktičkoj poljoprivredi različitim analizama i savjetama.

ZAVODU ZA PROIZVODNJU BILJA

pokraj nastavničkog cilja zadaća je da se bavi sa provadjanjem različitih pokusa u cilju pronalaženja osebina tla i najpovoljnijih načina obrade, gnojenja itd. U tu svrhu imade na fakultetskom dobru pokušalište, a potrebno je još izgraditi staklenik, koji bi zajednički služio još i zavodu za fitoznanstvo, bolesti bilja, oplemenjivanje bilja, voćarstvo i vinogradarstvo te za uzgoj šuma. Poželjno je da može utjecati i rukovoditi odnosno kontrolirati različite pokuse (na privatnim i državnim gospodarstvima provadjane po upravnicima, sreskim agronomima i slično) u što većem području države, kako bi se mogla provjeravati općenitost zajedničkih rezultata odnosno osebnosti pojedinih krajeva. U koliko to nije moguće izravno, onda barem utjecanjem na metodiku rada, kako bi se mogle izvoditi usporedbe pojedinih rezultata.

ZAVOD ZA BILINOGOJSTVO

osim nastavnog rada bavi se kao i ostali zavodi, strogo znanstvenim radom — pro-

učavanjem različitih genetičkih problema i praktičnom primjenom rezultata znanstvenih istraživanja. Primjerice: genetičkim istraživanjima na domaćim sortama pojedinog gospodarskog bilja, oplemenjivanjem i uzgojem različitih odlika, koji će kraj jednakih troškova obrade davati veće prirode, te praktičkim pokusima na domaćim sortama pojedinog gospodarskog bilja, kao što je istraživanje otpornosti protiv različitih bolesti itd.

Za zavod je veoma povoljno i potrebno da svoj rad može proširiti i vršiti ga ne samo na vlastitom pokušalištu, nego i da se njegov rad može da oslanja na što širje područje — primjerice pokušališta pojedinih državnih gospodarstva, u koliko nemaju samostalnog bilinogojskog stručnjaka, na pokušališta privatnih gospodarstva, te da je u stručnoj vezi sa radom sreskih agronoma u različitim područjima, kako bi se pokusi i istraživanja vršila po jedinstvenoj osnovi i metodi, te davala mogućnost poredbе i provjeravanja izvjesnih rezultata u pogledu odnosa naprama različitim klimatskim prilikama itd. Ovo naročito važi u pogledu davanja uputa i osnove rada socijalnim agronomima u cilju provođenja sortnih pokusa, selekcije u masi i sl.

KATEDRA I ZAVOD ZA BOLESTI BILJA.

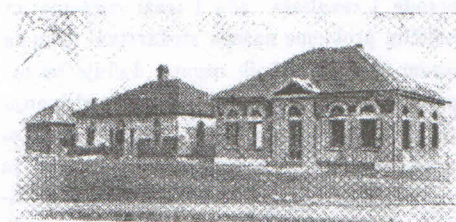
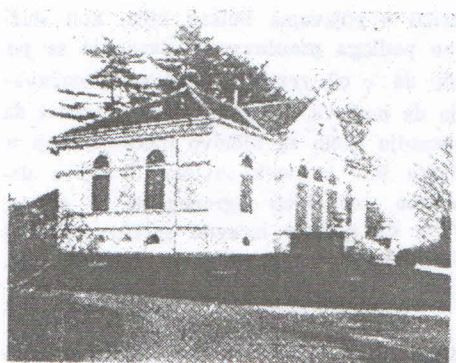
Zavod služi cilju nastavnom, ali jednako i znanstvenim proučavanjima. Nastoji da bude u što tjesnijoj vezi sa praktičnom poljoprivredom, kako bi dobivao ma-

terijal o pojavama bolesti bilja, koji služi kao podloga proučavanju. Razumije se po sebi da je cilj rezultatima ovoga proučavanja da postave tačnu diagnozu bolesti i da pronadju način za njihovo liječenje, koji u obliku bilo izravnih savjeta, direktiva državnim socijalnim agronomima i slično, treba da posluže izravno sprečavanju bolesti odnosno unapređivanju poljoprivrede.

ZAVODU ZA ŽIVINOGOJSTVO

pokraj služenja nastavničkim ciljevima zadatac je ne samo da proučava nove znanstvene metode i rezultate rada i traži riješenja za različite probleme našega stočarstva, nego da radom svojih stručnih organa djeluje na organizaciju rada u narodu na unapređivanju stočarstva posredno preko kurseva za stočarske inspektore, te izravnom vezom sa praktičnim poljoprivrednim državnim i privatnim gospodarstvima. Ova se oba rada medjusobno upotpunjuju i pomažu. Veza sa praktičkom poljoprivredom ne samo što omogućuje saradnju na njenom unapređivanju, nego daje mogućnost sistematskog prikupljanja materijala za znanstvene studije, u koju svrhu služe i podaci stočarstva na fakultetskom dobru Maksimir. Zavod se naročito bavi radom na selekcioniranju zvinja i ovaca, imade i svoj eksperimentalni odio na Maksimiru i pokusnu štalu.

Ovaj zavod služi ujedno i veterinarskom fakultetu.

Paviljonj eksperimentalnog odjela zavoda za
živinogojstvo na dobru Maksimir

ZAVOD ZA GOSPODARSKU KEMIJSKU TEHNOLOGIJU

pokraj nastavnog rada bavi se proučavanjem različitih pitanja prerada gospodarskih proizvoda u gospodar. industrijama (šećer, kvasac, pivo, žesta itd.) a naročito vrlo značajnim pitanjem uporabe alkohola kao sredstva za pogon eksplozivnih motora što je osobito **važno** za pitanje neovisnosti o inostranstvu naročito za potrebe narodne obra-

ne. Svojim stručnim savjetima služi i izravno interesima domaćih gospodarskih industrijama.

ZAVOD ZA ISPITIVANJE GOSPODARSKIH STROJEVA

služi nastavnim svrhama i za vježbe slušačima za znanstvena istraživanja različitih gospodarskih strojeva (plugova po novoj metodi istraživanja), ispituje pojedine tipove različitih gospodarskih strojeva, da bi ustanovio, koji su za naše prilike najpodesniji, te daje savjete praktičnim poljoprivrednicima kod nabave gospodarskih strojeva.

ZAVOD ZA MIKROBIOLOGIJU I MLJEKARSTVO.

služi u nastavne svrhe, naročito svojim laboratorijima za vježbe studenata, osim toga bavi se znanstvenim bakteriološkim istraživanjima na svim područjima gospodarstva, a za praktičnu poljoprivredu je od izravnog značaja, što proizvodi čiste kulture za pravljenje maslaca, sira, i drugih mlječnih produkata, za vrenje mošta te što proizvodi bakterijska gnojiva za kulturu leguminoza i žitarica. Nadalje ovaj zavod proučava prilike mljekarstva u zemlji, traži najzgodniji način za preradjivanje mlijeka u razne mlječne proizvode na što modernijoj osnovi, što je takodjer u vezi sa praktičnom poljoprivredom.

ZAVODU ZA GOSPODARSKU UPRAVU je zadaća pokraj služenja nastavničkim ciljevima, da organizira i rukovodi znanstveno

proučavanje gospodarsko-upravnih, organizacijskih i agrarno-političkih problema poljoprivrede a naročito seljačkih gospodarstava, te da doprinosi rješavanju tih problema teoretskim rezultatima ovoga znanstvenog proučavanja, pružajući podlogu i osnove za rad državne uprave i zakonodavstva, te izravni rad u narodu državnih, samoupravnih i zadružnih socijalnih agronoma; a osim toga da i sam izravno posluži gospodarsko-upravnim savjetom pojedinačnim gospodarstvima, odnosno gospodarsko organizacijskim savjetom cijelim grupama interesenata; te da provede nužne predradnje i da organizira vođenje knjigovodstava za poljoprivredna a naročito seljačka gospodarstva; i da obradom knjigovodstvenih rezultata pruži podlogu i osnovu za njihovo privatno-gospodarsko, gospodarsko-organizacijsko i agrarno-političko iskorištavanje.

Sve ovo zavod može da čini djelomično izravno radom vlastitoga stručnog osoblja, djelomično organizirajući rad različitih socijalnih agronoma (sreskih ekonomista i sl.)

Osim ovih stručno-poljoprivrednih zavoda postoje još

brojne stručne katedre

kao za

**VINOGRADARSTVO, VOĆARSTVO,
MELIORACIJE I DR, TE ZAVOD ZA
BOTANIKU,**

koji imaju pretežno nastavno-znanstvenu zadaću,

**a u šumarskom odjelu
ZAVOD ZA ŠUMSKE POKUSE, ZA-
VOD ZA UPORABU ŠUMA, TE ZA-
VOD ZA UZGAJANJE ŠUMA.**

Svi ovi zavodi započeli su i provode pojedine brojne spomenute i nespomenute zadatke. Osim ovih spomenutih zavoda i ustanova od fakultetskog osoblja sastavljene su

RAZLIČITE ISPITNE KOMISIJE

primjerice za polučenje doktorata, ispite kandidata za nastavnike srednjih i nižih poljoprivrednih škola, te za polaganje državnog stručnog ispita za stalnost.

Za poljoprivredni fakultet je osobito povoljno što je združen sa šumarskim odjelom u jednu cjelinu gospodarsko-šumarski fakultet.

ier na ovaj način služe istodobno ciljevima obaju odjela brojni zajednički nastavnici, laboratoriji i zavodi (primjerice gotovo sviju općenitih temelinih predmeta te zajedničkih kao: kemija, botanika, tloznanstvo, agrikulturna kemija, melioracija itd.)

Zagrebačk: gospodarsko-šumarski fakultet nadovezuje svoj rad na rad bivšeg križevač: osnovano 1860. godine, te proživjelo sve faze razvitka — od srednjeg učilišta do visine višeg učilišta odnosno akademije — da konačno ustupi mjesto fakultetu sveučilišta, a koje je dugo vremena bilo jedina viša poljoprivredna odnosno šumarska škola na cijelom slavenskom Balkanu.

Već pod konac devedesetih godina prošlog stoljeća zauzimanjem pok. Dr. Ive

**Malina i njegovih stručnih saradnika
htjelo se je oovisiti ovo učilište na fakul-
tet sveučilišta.**

Izradjena je bila već i zakonska osnova, koja je dobila i kraljevu predstankciju. Ostvarenje ovoga nauka sprečili su Mađari, koji nisu htjeli dozvoliti Hrvatskoj da osnuje visoku gospodarsko-šumarsku školu, koja bi bila od vrlo velikog značaja za cijeli slavenski Balkan to više. Što ni u Mađarskoj nije bilo ovakove visoke škole, nego samo akademije, koje su odgovarale potrebama osposobljavanja naročito upravnika za mađarski veleposjed.

Ipak je uspjelo zakonom od 13. III. 1897. o promicanju gospodarstva u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji da se namjesto šumarskog odjela kriševačkog učilišta, koje je dokinuto osnuje uz filozofski fakultet zagrebačkog sveučilišta šumarska akademija sa četirigodišnjim naukovanjem i maturom kao prednaobrazbom.

Gospodarski odio je ostao i dalje u Križevcima, te je zakonom od 16. IV. 1902. povišen u više gospodarsko učilište sa dvogodišnjim naukovanjem u rangu inostranih akademija sa maturom kao prednaobrazbom.

Godine 1919 u jesen prestala je i šumarska akademija i više gospodarsko učilište u Križevcima, te je

osnovan gospodarsko-šumarski fakultet.

Preuzeo je odmah sve zavode laboratorije i zbirke bivše šumarske akademije, dok je gospodarski odio posve iznova organiziran. Danas je fakultet u pogledu stručnog personala

katedra, zavoda i sl. već gotovo potpuno izgrađen. Gospodarski odgo smješten je u vlastitoj fakultetskoj zgradi (na Wilsonovom trgu 2) — koja je prije bila svojina gospodarskog društva, a šumarski odgo u zgradi jugoslavenskoga šumarskoga udruženja (u Vukotinićevoj ulici 2).

Fakultet imade svoje vlastito fakultetsko dobro Maksimir u neposrednoj blizini Zagreba.

Dobro Maksimir opsiže površinu od cca 278 kj. oranica, 8 kj. vrtova, 194 kj. livada, 46 pašnjaka, 13 kj. pokušališta, 658 kj. šuma, ili ukupno 535 kj. gospodarske i 658 kj. šumske površine, što sa neplodnim tlom sačinjava ukupno 1246 kj. 661 kv. hvat. Upravlja s njime poseban kuratorij (3 člana profesorskog zbora — fakultetskog savjeta) i ravnateljstvo dobra. Ovi se nalaze pod autonomnom kontrolom fakultetskog savjeta. Ovakovom načinu uprave imade se pripisati mogućnost, da se na dobru gospodari po principima privatnog gospodarstva.

Samo Dobro Maksimir nabavljeno je kupom od nadarbine nadbiskupije zagrebačke susretljivošću preuzvišenog gospodina Dr. Ante Bauera, nadbiskupa

za razmjerno nisku kupovninu od 3.750.000 Din., a živ. i mrtvi nared za 125.000 Dinara. Kako je prije toga bilo kroz nekoliko godina kog gospodarsko-šumarskoga učilišta, koje je izdano u zakup agrarnom reformom, zatekao ga je fakultet kod preuzimanja početkom godine 1922 u vrlo derutnom stanju.

Partija sa fakultetskog dobra Maksimir.

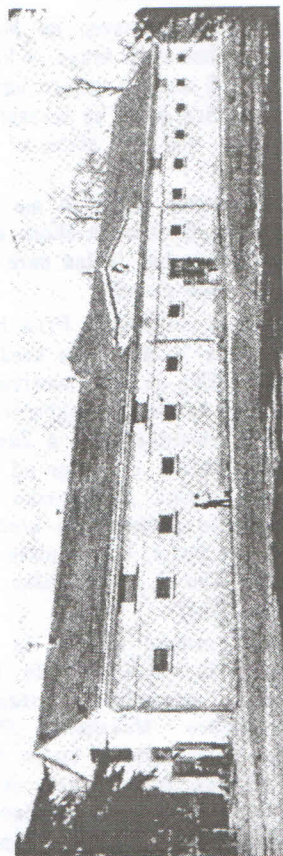
**Oranice su bile skroz zapuštene, a iz
spomenutih razloga bio je oštećen i fun-
dus instruktus**

tako, da je fakultet preuzeo na Maksimiru tek 14 starih slabomuznih krava, 4 konja (od kojih su dva radi starosti uskoro uginula), 2 vola i 8 ovaca. Sve zalihe su se sastojale od 75 Mtc. pšenice, 150 Mtc. slame i 12 Mtc. grahovice

**bez ikakove zalihe sijena ili ine krme,
bez gnoja, bez sjemena za skorbu sjetvu
i sl., a osim toga bez ijedne pare kola-
juće glavnice.**

Počelo se je sa zaizimovima. Prva hrvatska štedionica otvorila je Maksimiru kredit u iznosu od 250.000 Din. na lično jamstvo ondašnjega pročelnika kuratorija. Zaključen je zaizam kod bivše zemaljske vlade u Zagrebu iz vjerozakonske zaklade u iznosu od 125.000 Dinara uz 4% kamata, gospodarsko društvo u Zagrebu otvorilo je Maksimiru kredit u iznosu od 125.000 dinara, kod brodske imovne općine 500.000 Din. i novogradiške imovne općine 250.000 Dinara.

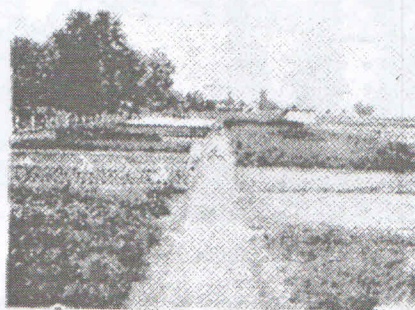
Intenzivnim radom uspjelo je u nekoliko godina iz vlastite snage do zamjerne visine izgraditi i organizirati fakultetsko dobro Maksimir. Primjerice današnje stanje živne stoke na Maksimiru je sljedeće: rogata marve 90 komada (simentalci, montafunci, istočno-frizijski, buše (2 krave za demonstraciju i pokus) i križanci simentalско pingavski; tegleće stoke: 7 konj. i 4 volovske sprege; 65 komada (bijela mangalica, originalni: importiran

Stala za rogatu marvu na dobru Maksimir

srednji yorkshir (nerast), njemačke, oplemenjene svinje (krmače), te podmladak konja (teži se uzgoju noniusa) i nekoje čiste rase peradi. Krave su izborom dotjerane u pogledu mliječnosti na prosjek od 7 l. dnevno (godine 1926.) dok pojedine krave daju i do 5000 l. godišnje. Izborom odnosno selekcijom nastavlja se i dalje, da bi se prostek još jače digao.

Fakultetsko dobro Maksimir imade trostruku zadaću. Ono je demonstraciono (primjerno) dobro, na kojem se u naučne svrhe primjerom pokazuju načini modernog gospodarskog rada (pasmine stoke, obrada tla itd.), **ono je pokusno dobro**, na kojem se vrše znanstveni pokusi pojedinih zavoda fakulteta (zavod za praktično živinogojstvo, pokušalište i laboratorij zavoda za bilinogojstvo, pokušalište za proizvodnju bilja, pokušalište za ispitivanje gospodarskih strojeva, šumski po-

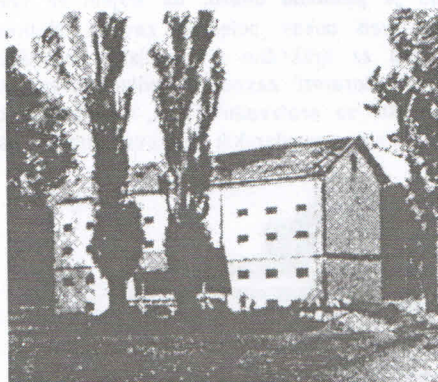

Šumski pokusni vrt na dobru Maksimir

kusni vrt itd. — uzgajanje boljeg sjemenja, selekcioniranje stoke itd.) i konačno ono tre-

ba da služi kao uzorno dobro, t. j. onakovo, u kojemu se svaka pojedina jedinica rada kao i materijalnih sredstava utrošuje u onaj oblik i onim redom, u kojem obliku donosi najveće koristi. Osim ovih zadaća fakultetsko dobro pruža materijal za različita gospodarsko-upravna proučavanja i da te nadalje mogućnost studentima i apsolventima da stiču na njemu potrebnu gospodarsku praksu uz razmjerno povoljne uslove.

Dobro imađe svoju vlastitu električnu centralu, pilanu, mlin, mogućnost natananja vodom iz potoka Bliznec, meteorološku stanicu itd.

Žitnica dobra Maksimir

Od osnutka fakulteta do danas apsolviralo je žumarski odio u svemu 187, a gospodarski odio 199, ili ukupno 386 apsolvencata.

Ovi su iz različitih krajeva države kao i iz inostranstva i to Bugarske i Rusije. Odbije-

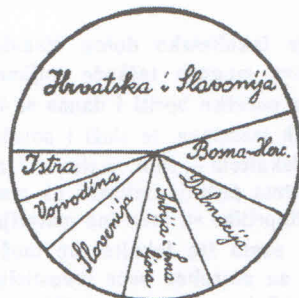
mo li inostrance, a naše Hrvate, Srbe i Slovence (uračunav ovamo i one iz Istre) izrazimo

U %-CIMA PREMA POREKLU
(APSOLVENATA)

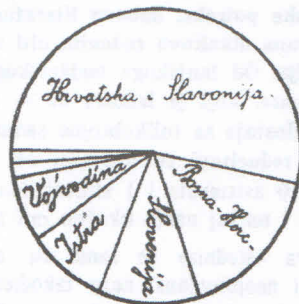
to vidimo da

gospodara

otpada na 100 : iz Hrvatske i Slavonije 45.1, Bosne i Hercegovine 12, Dalmacije 10.6, Srbije i Crne Gore 8.9, Slovenije 9.8, Vojvodine 6.3 i Istre 6.3, a

šumara:

iz Hrvatske i Slav. 53.9, Bosne i Hercegovine 16.8, Slovenije 10.7, Istre 9.0, Vojvodine 6.9, Dalmacije 1.8. i Srbije i Crne Gore 1.8.

Diplomske ispite je položilo i postiglo naslov inženjera gospodarstva 161, a inženjera šumarstva 148 kandidata; na čast doktora sveukupnih gospodarskih nauka promovirano je 6, a na čast doktora šumarstva 1 kandidat. Stručni ispiti za srednjoškolske profesore položilo je 15 kandidata, za nižeškolske nastavnike 2, za stalnost u državnoj službi 7 kandidata.

Dok je fakultetsko dobro Maksimir već prošlo sve moguće teškoće kojima se je moralo u početku boriti i danas se izdržava iz vlastitih sredstava, te služi i pojediniim zavodima fakulteta — sam nastavni i zavodski dio fakulteta počinje nailaziti na mnoge neprilike. Neprilike su pretežno materijalne naravi. Ne samo što fakultet ne može dobiti sredstva za potrebne veće investicije (nužne još dogradnje, adaptacije i sl.), nego već **dvije budžetne god. (lanjske i tekuće) nije mu u budžetu za njegovo poslovanje — laboratorijske potrebe, nabavu literature i sl. — osigurana nikakova redovita niti vanredna dotacija.** Od lanjskoga budžetskoga broja asistenata, koji je iznosio 27 — što nikako ne dostaje za tolikobrojne zadatke zavoda — reducirani su asistenti na ukupni broj 11 (10 asistenata i 1 stručni učitelj) tako, da je i na taj način ukočen rad zavoda.

Ovakova »štednja« ne samo da je nerazumljiva i neopravdana, nego također i neoprostiva, jer se svaka i najmanja ušteda u

ovom pogledu vrlo skupo osvećuje i naplaćuje, i nalikuje uštedi postignutoj što nije u gospodarstvu nabavljen plug, uslijed čega medjutim zemlja ostaje neobrađena. Samo za primjer:

od zavoda za šumske pokuse

očekuje cjelokupna poljoprivreda i šumarstvo rezultate rada na proučavanju problema sušenja slavonskoga hrasta;

predstoinici zavoda za bolesti bilja, entomologiju, toznanstvo i upravu šuma putuju po terrainu slavonskih šuma donose brojni material za proučavanje i analize naročito tla;

čine se brojne analize i donose rezultati od općeg značenja za naše šumarstvo i poljoprivredu, a sve bez potrebne potpore sa strane pozvanih faktora i pokraj redukcije asistenata zavoda.

Uslijed »redukcije« ostaje zavod za bilinogojstvo bez asistenata

i zapinje rad na oplemenjivanju sjemena. Kad se uzme u obzir da je uzgojem moguće postići sjeme, koje kraj jednakoga inoga utrška daje veće prirode onda se istom vidi, koliko je neoprostivo spuštavanje ovakova rada. Uzmimo samo za primjer pšenicu i pretpostavimo da se brojnim ovakovim radovima ne samo ovoga zavoda, nego i drugih sličnih ustanova, povisi prinos samo za 50 kg. po 1 ha. to bi iznosilo u svemu u našoj državi povećanje priroda od 850.000 Mtc odnosno 225.000.000 Din. postignuto kraj inače jednakih proizvodnih troškova pojedinih gospodarstva. Namjesto da se po-

dupire ovakav rad, gdje se samo javi — bilo privatnom bilo državnom inicijativom — vidimo da se on na najneoprostiviji način cnemogućuje.

A to se događa u doba kada se na sva usta govori o podizanju poljoprivrede.

Ovakovim neprilikama bore se i drugi zavodi, kao onaj za proizvodnju bilja, voćarstvo i vinogradarstvo i t. d. Iz razloga »štednje« uskraćuju se, kao što je spomenuto pojedinim zavodima sredstva za nabavu nužnih različitih uređaja, aparata, literature i t. d.

Pojedini zavodi imaju nadalje brojne znanstvene radove, koje ne mogu štampati pače ni u excerptima, jer nemaju u tu svrhu potrebnih materijalnih sredstava.

Tako su pojedinci u zavodima prinuždeni da svoje radove štampaju u inostranim stručnim znanstvenim revijama — često i u excerptima — ili da ih ostavljaju neštampane, a u koliko su ovi radovi u prvom redu upućeni domaćim mjerodavnim faktorima, da ih štampaju i na vlastiti trošak.

Ovakovo kočenje rada štetno je i neoprostivo obzirom na vitalne interese cjelokupne poljoprivrede.

Dok se ovako »štedi« na gospodarsko-šumarskom fakultetu sveučilišta u Zagrebu,

koji se historički razvija već preko šezdeset godina i stoji na zamjernoj visini — i unatoč tolike oskudice na sredstvima u posljednje vrijeme,

**DOTLE SE BEZ OBZIRA NA PRINCIP
ŠTEDNJE PROVODI IZGRADNJA JED-
NOG NOVOG POLJOPRIVREDNOG
FAKULTETA U BEOGRADU.**

U tome cilju otvara beogradskom poljoprivrednom fakultetu neograničene kredite i Ministarstvo poljoprivrede. — koje zagrebačkom fakultetu nije doprinjelo ni cigle pare — kao što se vidi i iz članka u »Privrednom Pregledu« br. 40—1927., u kojem među inim stoji:

»Danas poljoprivredni fakultet ima prilično veliki kompleks zemljišta u Zemunu, na kome će se dići fakultetsko ogledno i ugledno dobro« (Opaska: kompleks od 50 hektara).

»Planovi za veliku zgradu fakulteta, koja će takodje biti u Zemunu, izradjeni su i odobreni, krediti obezbeđjeni, te će uskoro početi gradjenje. Ministarstvo poljoprivrede i voda dalo je fakultetu dosta veliku novčanu pomoć za podizanje centralnoga zavoda za selekciju sjemenja najglavnijih kulturnih biljaka. Od ministarstva poljoprivrede dobit će se pomoć za podizanje stočarske ogledne stanice itd.«

Zagrebački gospodarsko-šumarski fakultet stvaran je decenijama ne samo pripomoćima bivše autonomne zemaljske vlade kraljevine Hrvatske i Slavonije, nego i znatnim darovima patriotskih mogućnika, imovnih općina gradova i t. d.

On je materijalna svojina hrvatskoga naroda, a po svojim profesorima i apsolventima matica gotovo sviju trudbenika u gos-

podarstvu i šumarstvu ne samo Hrvatske i Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, nego u znatnoj mjeri i Slovenije, a na najboljem putu da to bude i za cijeli slavenski Balkan.

Dokidati ovakav, duboko ukorjenjeni — poticajem baš nekih ovdje potpisanih udruženja ostvareni, i realnim potrebama našega naroda tako odgovarajući fakultet, — značilo bi svjesno raditi protiv vitalnih interesa toga naroda i vrijeđati pravne i moralne osjećaje njegove.

Kao pozvani zastupnici privrednika i poljoprivrednih stručnjaka, koji su u našim udruženjima okupljeni mi iznosimo ovaj protest u potpunom uvjerenju, da će na mjerodavnim mjestima biti uvaženi, i

da će se gospodarsko-šumarskom fakultetu u Zagrebu ne samo očuvati opstanak

NEGO DA ĆE MU U BUDUĆE BITI STAVLJENA NA RASPOLOŽBU SVA DO SADA TAKO BEZOBZIRNO USKRAĆIVANA SREDSTVA ZA NJEGOVI DALJI USPJEŠNI RAZVITAK.

Slijede potpisi navedeni na prvoj stranici protesta.

D o d a t a k :

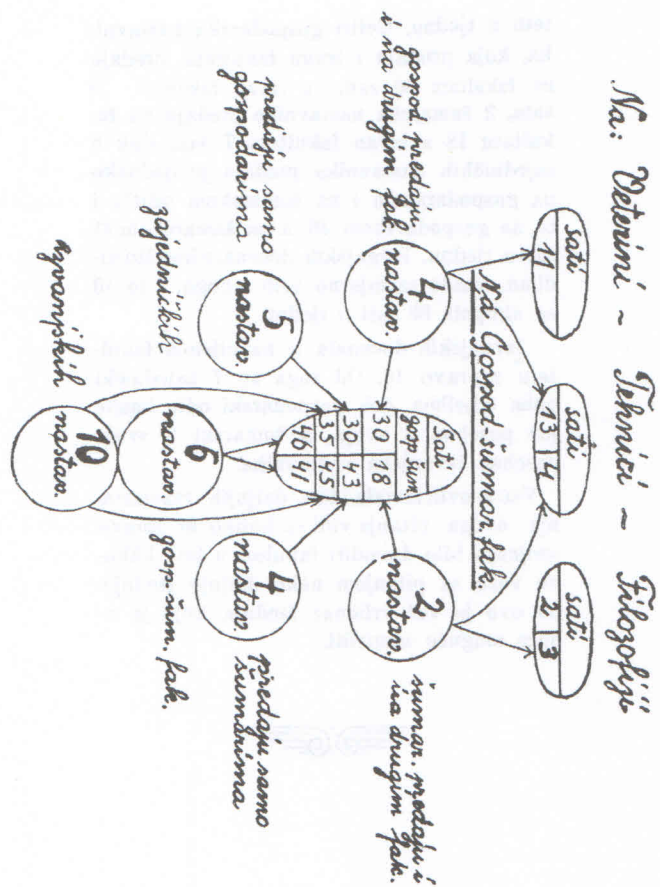
**GOSPODARSKO-SUMARSKI FAKULTET
ORGANIZOVAN JE NA PRINCIPU MAXI-
MALNE ŠTEDNJE.**

Kao što je već u protestu spomenuto gospodarsko-šumarski fakultet organizovan je na principu maksimalne štednje. Ova štednja izražava se na dva načina: 1. Fakultet vrši ne samo nastavnu funkciju, nego i pružava različite probleme poljoprivrede i šumarstva, a djeluje i izravno na unapređivanju poljoprivrede. On dakle vrši trostruki rad, za koji bi u protivnom slučaju trebao trostruki personal, laboratoriji itd.

2. Pojedini nastavnici kao i laboratoriji i sl. zajednički su i poljoprivrednom i šumarskom odjelu. Osim toga poučavaju nastavnici ovoga fakulteta i upotrebljavaju fakultetske laboratorije u nastavne svrhe na ostalim fakultetima, kao primjerice na veterini (stočarstvo), na tehnici (organsko-kemička tehnologija, elektrotehnika, tehnička mikrobiologija), na filozofiji (matematika i botanika) i sl. A štedi se i na taj način što na fakultetu poučavaju brojni nastavnici sa ostalih fakulteta, kao primjerice pravnoga (upravna nauka i upravno, te privatno pravo), sa veterine (veterinarstvo, fiziologija domaćih životinja) i sl. Pojedini predmeti, koje nastavnici gospod.-šumarskoga fakulteta predaju na ostalim fakultetima, tako su važni za ove fakultete, da bi u protivnom slučaju morale na tim fakultetima biti osno-

vane posebne katedre za te predmete, kad ne bi ondje docirali nastavnici gospod.-šumarskoga fakulteta.

Interesantna je za to naredna shema, koja pokazuje u prvom redu ovu međusobnu povezanost gospodarskog i šumarskoga odjela, a po tom i cijeloga fakulteta sa ostalim fakultetima sveučilišta u pogledu dociranja na tim fakultetima. U kružnicama označen je broj nastavnika izvanjskih, zatim fakultetskih i to onih, koji predaju samo gospodarima, te šumarima, odnosno koji su zajednički obim odjelima, te onih, koji predaju i izvan fakulteta, dok je u elipsama označen broj sati predavanja, koja ovi nastavnici drže tjedno na odnosnim fakultetima i to u tekućem zimskom semestru.

Vidimo da je samo 5 isključivo gospodarskih, a 4 isključivo šumarskih nastavnika sa ukupnih 73 sata predavanja na fakul-

tetu u tjednu. Četiri gospodarska nastavnika, koja predaju i izvan fakulteta, predaju na fakultetu 30 sati, a izvan fakulteta 24 sata, 2 šumarska nastavnika predaju na fakultetu 18 a izvan fakulteta 7 sati, dok 6 zajedničkih nastavnika predaju podjednako na gospodarskom i na šumarskom odjelu i to na gospodarskom 46. a na šumarskom 41 sat u tjednu. Izvanjskih docenata kao što vidimo, imade razmjerno vrlo mnogo. i to 10 sa ukupnih 80 sati u tjednu.

Izvanjskih docenata je na cijelom fakultetu zapravo 13. Od toga su 7 zajednički obim odjelima, dok gospodarski odio imade još posebna 3 svoja, a šumarski 3 svoja posebna izvanjska nastavnika.

Već iz ovih izvoda i bez daljnjih razmatranja ovoga pitanja vidi se, koliko bi upravo smiješno bilo dovođiti fakultet u bilo kakovu vezu sa pitanjem neke daljnje štednje, jer ovo je već vrhunac štednje, koju je uopće moguće zamisliti.

